

Module – Amos, de profeet van het recht van God

Introductie

Over de persoon Amos weten we niet zoveel. Des te meer weten we van zijn omstandigheden. Amos was afkomstig uit Tekoa, een dorpje, dat een kleine 20 km. Ten zuiden van Jeruzalem ligt aan de rand van de woestijn van Juda. Hij behoorde dus tot het rijk van Juda, al richt zijn profetische boodschap zich voornamelijk tegen het noordelijke rijk van de tien stammen. Hij was geen profeet van beroep. Hij hoort niet bij één van de groepen profeten die we in de tijd van de koningen in de Bijbel tegenkomen. Hij verdient ook niet zijn brood met profeteren. Amos zal als veekoopman met zijn vee en met de producten van zijn kudde, zoals wol, naar de markt zijn gegaan om daar handel te drijven. En daarbij had Amos dan ook nog een kwekerij van wilde of moerbei-vijgen. Boer, herder, veekoopman, kweker: Amos had een veelzijdig beroep. Maar hij wordt daardoor wel helemaal getypeerd als een man van het platteland.

Hij behoort tot de oudste Schriftprofeten. Hij treedt immers op in de dagen van Uzzia, koning van Juda, en van Jerobeam, de koning van Israël. De beide genoemde koningen hebben lang geregeerd en hun regering wordt gekenmerkt door een tijd van grote bloei en welvaart, zowel in Juda als in Israël. Materieel gaat het geweldig goed en politiek wordt er met hen gerekend. Dat het geestelijk gezien niet zo'n goede tijd is geweest, blijkt wel uit de woorden van Amos. Israël heeft de Here niet nodig. Vandaar dat Amos' profetie ook allereerst en allermeest gerichts aankondiging is.

In Amos 7 zegt Amos: "De Here nam mij van achter de kudde en de Here zei tot mij: Ga heen, profeteer tot mijn volk Israël". Amos wordt gezonden tot Israël. Dat is niet gemakkelijk geweest. Tenslotte kwam hij uit Juda. En als het om een vleiende boodschap was geweest, die de mensen graag horen wilden! Nu heeft Amos ook wel geprofeteerd tot de volken rondom Israël. Hij begint daar zelfs mee, en dat hebben de mensen in Samaria natuurlijk best mooi gevonden, zoals wij ook graag willen dat de zonden van een ander worden aangewezen, als die van onszelf maar buiten beschouwing blijven. Maar de hoofdplicht voor de man uit het Judeese Tekoa is toch: profeteer tot mijn volk Israël.

We verdelen de negen hoofdstukken die dit bijbelboek telt over een zestal bijeenkomsten.

Boek kopen

Joël en Amos – profeten van het recht van God – ds. J. Westerink

<https://www.kameel.nl/producten/boeken/bijbelstudie/oude-testament/joel-en-amos:9789060647257>

Bijeenkomsten

Bijeenkomst	Onderwerp
1^e bijeenkomst	De leeuw brult (Amos 1:3-2:5) -) Wanneer we eerst letten op de opzet van dit eerste onderdeel van Amos' profetieën, dan treft ons direct de achtmaal herhaalde inleiding 'om drie overtredingen en om vier'. De uitdrukking wil zeggen dat de Here niet zomaar straft en niet bij de eerste de beste overtreding al ingrijpt. De Here is immers lankmoedig en heeft een groot geduld -) Amos is niet bepaald nationalistisch of chauvinistisch in zijn boodschap -) De profetie tegen Israël is verreweg de langste van de acht (2:6-16) en vormt de climax van dit onderdeel van het boek. Maar ook tot zeven andere volken spreekt hij het Woord van de Here -) Amos vertelt wat de zonden van de heidenvolken zijn: Syrië, de Filistijnen en Tyrus. -) Daarna komt de boodschap al wat dichterbij huis en gaat hij in op de zonden van de verwante volken: Edom, Ammon en Moab

Module – Amos, de profeet van het recht van God

	<p>-) Steeds nauwer wordt de kring om Israël. In 2:4,5 is Juda aan de beurt. Wat zal de Here Juda verwijten?</p>
<p>2^e bijeenkomst</p>	<p>Israëls zonde en Gods straf (Amos 2:6-3:15)</p> <p>-) Als Israël zondigt, dan is het veel schuldiger dan andere volken en dan is de omvang van Gods aanklacht veel groter. Israël verspeelt zijn toekomst als de barmhartigheid van de Here, waarvan het zelf moet en mag leven, geen maatstaf meer is voor zijn omgaan met de naaste</p> <p>-) De armen en de ellendigen worden de dupe van een politiek die de sterkten bevoordeelt ten koste van de zwakkeren in de samenleving</p> <p>-) Wat het vroegere slavenvolk uit Egypte is, dat is het dankzij de Here. Wat het volk heeft, dat heeft het gekregen van de Here. Hij heeft voor dat volk gezorgd, zoals een moeder voor haar kind</p> <p>-) De zorg van de Here heeft zich niet slechts uitgestrekt over de periode taan aan de vestiging van het volk in Israël. Hij heeft het volk nooit aan zichzelf overgelaten, maar heeft profeten en Nazireeërs gegeven. Daarbij heeft Hij zijn volk ook nog eens materieel gezegend</p> <p>-) Maar vanaf 2:12 komt de tegenstelling tot dát handelen van God aan de orde. De zonde van het verbondsvolk ten voeten uit getekend is dat het de Here versmaadt. Het leeft van zijn gaven, maar het heeft Hemzelf er niet bij nodig. Het weigert te luisteren naar zijn woord.</p> <p>-) God is lankmoedig en langzaam tot toorn. De Here zal Israël bezoeken over al zijn ongerechtigheden. Waarin bestaat de straf? In 2:12-15 en 3:11-15 horen we wat de Here daar Zelf van zegt</p> <p>-) Het is een boodschap om voor te beven. Wie zal bestaan in de grote dag van Gods gericht?</p>
<p>3^e bijeenkomst</p>	<p>Schik u om uw God te ontmoeten (Amos 4)</p> <p>-) De lekenprediker met zijn goddelijke roeping en boerentaal schreeuwde op de straten van het rijke en wereldse Samaria Gods Woord uit</p> <p>-) Gods bedoeling is niet dat zijn Woord wordt beschouwd als een interessant kijk- of hoorspel, maar het is een geadresseerde boodschap die wil landen in het leven van de hoorders om daar zijn werk te doen</p> <p>-) Scherp spreekt hij de vrouwen aan van de nieuwe elite van Samaria, wier mannen het gemaakt hebben in de welvaartsstaat Samaria</p> <p>-) Amos heeft echter nog meer adressen waar hij Gods Woord moet thuisbezorgen. Ditmaal treft het Woord een groep een groep mensen die daar niet op gerekend zullen hebben. Ze zijn godsdienstig, geven hun tienden op geregelde tijden, brengen de Here vrijwillig offers van lof en dank</p> <p>-) Zondigen onder met mom van godsdienst? Wat is er dan verkeerd aan? Ze zéppen de Here te willen behangen, maar ze behangen alleen zichzelf. Dat is typerend voor eigenwillige godsdienst</p> <p>-) Het ontbreekt in Israël in Amos' dagen aan echte bekering tot God. Toch heeft de Here er van alles aan gedaan. Het had tot nadenken moeten stemmen: wat de heidenen overkomt, overkomt ons ook, omdat wij leven als de heidenen</p> <p>-) In de opsomming van rampen die Israël getroffen hebben zit een climax. Steeds zwaarder zijn de oordelen waarmee de Here zijn volk treft. De geweldige hardnekkigheid van het volk wordt schril getekend.</p>
<p>4^e bijeenkomst</p>	<p>Dood en leven (Amos 5) Ondergang! (Amos 6)</p>

Module – Amos, de profeet van het recht van God

Amos 5

-) Gods Woord heeft heel andere opvattingen over dood en leven dan wij mensen er meestal op nahouden. In het klaaglied waarmee Amos 5 begint komen we 'springlevende doden' tegen. Als Amos zijn klaaglied zingt, dan lijkt er nog geen vuiltje aan de lucht. Zó profeet te moeten zijn, valt niet mee
-) Voor Amos is Israël al dood. Zijn profetenoog ziet wat de Here Jezus later ziet als Hij naar Jeruzalem kijkt: niet één steen zal op de andere gelaten worden. In tegenstelling tot wat er met Juda gebeurt, is er voor de tien stammen geen terugkeer uit de ballingschap
-) De vraag die rijst is waaruit blijkt dat Israël dood is? Wat ziet de profeet met zijn door de Geest verlichte ogen, wat een ander niet ziet (vers 4)
-) In de verzen 7-13 laat Amos opnieuw zien dat zonde tegen de eerste tafel van de wet altijd zonde tegen de tafel van de wet tot gevolg heeft. Wie geneigd is God te haten, houdt ten diepste ook geen rekening met de medemens als schepsel van God. Wie Gods rechten miskent, komt er ook toe de rechten van de medemens te miskennen. De mens die God niet zoekt, zoekt zichzelf en daar wordt een ander altijd de dupe van
-) Weer klinkt nog steeds de oproep tot bekering: 'Zoekt het goede en hebt het lief'. Amos stelt de mens met zijn onrecht tegenover de machtige God. Die beschikt over de krachten van de hemel en van de schepping
-) Zal er gehoor zijn? Zal deze schokkende prediking Israël wakker maken, zodat ze zien waar ze aan toe zijn? De laatste verzen van hoofdstuk 5 geven het antwoord

Amos 6

-) Amos is wel getypeerd als 'zondebestraffer' en 'gerichtsverkondiger'. Wie Amos 6 leest, beaamt die typering. In dit hoofdstuk is geen enkel lichtpunt te vinden en glanst geen enkele lichtstraal in de duisternis van zonde, schuld en oordeel
-) Het goddelijk wee wordt geadresseerd aan de gerusten in Sion en de zekeren op de berg van Samaria. Maar Amos spitst zijn boodschap nog meer toe op een bepaald deel van de inwoners: De voornaamsten, de rijke bovenlaag van de bevolking, de leidinggevende figuren in de stad en in het rijk
-) De groten van Israël zijn er zelf diep van overtuigd: Wij zijn Gods gezegend volk! Al die voorspoed en rijkdom is een bewijs dat God goed voor ons is. Het probleem is nu precies dat men uit de omstandigheden afleidt dat God het volk gunstig gezind is. En naar het Woord van de Here luisteren ze niet
-) Het is niet slechts de boeteprediking van een oudtestamentische profeet. Het 'Wee' van Amos 6 wordt door Jezus Zelf overgenomen en in een veelvoud wordt het overgenomen in de Openbaring van Johannes
-) Amos tekent de gevolgen van 'de valse rust'. Zo'n levensinstelling heeft gevolgen en brengt een bepaalde levensstijl met zich mee
-) In opdracht van de Here moet Amos al zijn sprekerstalent aanwezig om het volk toch maar te doordringen van het oordeel dat komt. Hij verzekert dat de Here zo'n afkeer heeft gekregen van Israël en Samaria dat Hij de stad uit handen geeft.
-) Wat wil Israël? Dat denkt een staat te kunnen bouwen op onrecht. Alleen recht en gerechtigheid zijn de grondslagen waarop een samenleving kan worden gebouwd. Wie het anders probeert, vraagt om brokken en om verlies
-) Een trieste boodschap is het die we lezen in Amos 6. Gods toorn is ontbrand. Zijn oordelen zijn vernietigend. De profeet moet zo vaak en met

Module – Amos, de profeet van het recht van God

	<p>zoveel beelden en in zoveel toonaarden Gods gericht moet aankondigen, daar kan slechts één bedoeling achter zitten: Een uiterste poging om het volk wakker te schudden. Er is gevaar! Wordt toch wakker!</p>
<p>5e bijeenkomst</p>	<p>Profeet tussen God en mensen (Amos 7) Rijp voor het oordeel (Amos 8) 1e visioen – een zwerm sprinkhanen 2e visioen – een geding door het vuur 3e visioen – een loodrechte muur met een paslood 4^e visioen – een mand met rijpe vruchten</p> <p>Amos 7 -) Met het 7^e hoofdstuk begint een nieuw onderdeel van Amos' profetieën. Tot nu toe gaf Amos door wat hij van de Here hóórde. Nu spreekt hij van wat de Here hem heeft laten zien. Zowel bij de grote als bij de kleine profeten lezen we dat de Here gebruik maakt van deze wijze van openbaren -) In de laatste drie hoofdstukken van zijn boek vinden we bij Amos vijf visioenen: drie in hoofdstuk 7, één in hoofdstuk 8 en één in hoofdstuk 9 -) Opvallend is dat we in dit hoofdstuk voor het eerst lezen van een reactie op de boodschap van Amos. Die reactie komt uit de kring van de geestelijke leiders en wil Amos het zwijgen opleggen -) Typisch dat we bij de grote Profeet van het NT, de Here Jezus, hetzelfde tegenkomen. Niet het volk, maar de overpriesters en Schriftgeleerden komen het eerst in opstand tegen de prediking van Jezus -) Wanneer we de beide eerste visioenen lezen in vers 1 – 6, dan zien we dat deze in elkaars verlengde liggen. Ze hebben beide te maken met natuurverschijnselen, die de bronnen van Israëls leven raken -) In het derde visioen gaat de Here, de grote Bouwmeester van Israël, het paslood nog eens aanleggen. Dat is de heilige wet van God. Dat is het richtsnoer waaraan de Here het leven van zijn volk gaat meten. Hoe zal het aflopen als de Here zijn maatstaf gaat aanleggen aan de godsdienst van Israël en aan de regering van Israël en aan het volksleven van Israël -) Wat gaat er gebeuren als de Here vandaag het paslood gaat aanleggen in ons midden? -) Vanaf vers 10 is er eindelijk sprake van een reactie op de prediking. De priester van Bethel reageert. We zullen hem wel hebben te beschouwen als de hogepriester van het heiligdom van de kalverendienst in Bethel -) Vlijmscherp is de reactie van Amos, juist omdat de man tegenover hem zogenaamd ook ambtsdrager is -) Een ernstig woord dat oproept tot zelfonderzoek is; Mag Gods knecht tot u zeggen wat hij van Godswege spreken moet? Of wilt u zelf de inhoud van de boodschap bepalen?</p> <p>Amos 8 -) En de boer, hij preekte voort! -) De eerste indruk van het vierde gezicht waarover Amos in 8:1-3 spreekt is heel wat liefelijker dan de indruk van de vorige 3. Probeert Amos zijn boodschap toch wat liefelijker te verpakken? Schijn bedriegt. In het Nederlands zouden we kunnen zeggen: zoals het fruit rijp is, zo is de tijd rijp voor de ondergang van Israël. Trouwens, ook het beeld van de oogst in verband met het oordeel van God, komt in de Schrift vaker voor. Het lijkt wel een liefelijk beeld, maar het is een verschrikkelijk beeld (vgl. Openb. 14) -) Amos tekent het volk dat rijp is voor het gericht. Heel concreet stelt hij de</p>

Module – Amos, de profeet van het recht van God

	<p>dagelijkse levenspraktijk van Israël aan de kaak. Hij ontmaskert de zg. christelijke middenstanders van Samaria en Bethel. Goddeloze praktijken m.b.t. handel drijven en geldverdiene denken ze tijdens de eredienst uit</p>
<p>6^e bijeenkomst</p>	<p>Gericht en genade (Amos 9) 5^e visioen – Het heiligdom</p> <p>-) Het is best te begrijpen dat er nogal wat mensen zijn die menen dat het met Gods oordelen wel mee zal vallen. In Amos 9 lezen we de climax van de gerichts aankondigingen van de profeet van Gods recht. Amos laat er geen misverstand over bestaan. God handhaaft zijn recht. Dat zien we in het vijfde en laatste visioen van Amos, waarmee hfdst. 9 begint. We horen niet alleen Gods mond, die spreekt, maar we zien nu ook Gods hand die slaat</p> <p>-) Op het altaar, de plaats waar de zonden worden verzoend en de Here vrijspreekt, verschijnt God om te oordelen</p> <p>-) In de volgende verzen zien we dat er geen ontkomen is aan Gods oordeel. De mensen hadden in Bethel hun eigen beeld van God gemaakt. Nu zien we Wie Hij werkelijk is: De Almachtige Here der heerscharen. Alles is aan Hem onderworpen</p> <p>-) Op de verbondstrouw doet het door Amos veroordeelde Israël nu nog een beroep. Tot het laatste toe proberen ze zich aan de klem van Gods oordeelsprediking te onttrekken. De Here breekt ook deze grond onder hun voeten weg. Het beroep op Gods verbond blijkt niet te werken. Verbondsautomatisme werkt alleen valse rust in de hand en daardoor een leven in zonde.</p> <p>-) Amos 9 waarschuwt niet alleen tegen een eigenwillige godsdienst van hen, die zelf willen uitmaken hoe ze de Here zullen dienen. Hij waarschuwt ook tegen de verbondsoverschating van hen, die menen dat hun niets kan overkomen, omdat ze kinderen van het verbond zijn en dus recht hebben op de weldaden van Gods verbond.</p> <p>-) En toch... In deze diepe duisternis is een lichtstraal te ontdekken. Het rijk van Israël wordt verdelgd, maar dat betekent niet het einde van het huis van Jacob. Amos mag spreken van een rest, die terugkeert en behouden wordt</p> <p>-) Te dien dage zal Ik de vervallen hut van David opnieuw oprichten. De hut van David is een herinnering aan wat Nathan gesproken heeft tot David: “De Here zal u een huis bouwen”. (psalm 89, 2 Sam. 7). In de geboorte van Jezus Christus, de zoon van David, is deze belofte van Amos 9 vervuld. De gloriekroon bloeit nu eeuwig op het hoofd van Davids grote Zoon (ps. 132)</p>

Module – Amos, de profeet van het recht van God

Meer weten

Filmmateriaal

- 1). Een overzicht van het boek Amos van het Bible Project in een video van 7.12 minuten
<https://www.youtube.com/watch?v=mGgWaPGpGz4>
- 2). Introductiefilmpje over Amos. Dit filmpje hoort bij het 2e project in de serie "Westerkerk leest de Bijbel", getiteld 'een seizoen met de profeten'. Er is een leesrooster beschikbaar waarbij elke dag één hoofdstuk wordt gelezen. Aan het eind van het seizoen zijn dan alle profeten helemaal gelezen. Deze filmpjes geven een introductie op een (deel van een) profeten-boek.
<https://www.youtube.com/watch?v=v3udRV1TGuY>. Voor meer info: www.westerkerkkampen.nl
- 3). The book of Amos in four minutes (video)
https://www.youtube.com/watch?v=hDb_0oqygiA
- 4). When Amos released the Israelites, he realized he had been entrusted with a responsibility. That night he received five visions from God. This episode narrates the details of 5 visions Amos received from God. 100 Bible Stories is a new series consisting of wonderful animated episodes based on the Holy Bible. Watch this to learn the stories from Bible!
<https://www.youtube.com/watch?v=D9xc2zMasFO>
- 5). Unlocking the old testament part 50 – Amos – David Pawson
https://www.youtube.com/watch?v=9F_OBKkgi54
- 6). Amos en Israëls boete – preek – ds. Willem Ouweneel
<https://www.youtube.com/watch?v=hvBkR4j-0d8>

Boeken, schetsen

- 1). Gaan in het spoor van de Bijbel. Hosea, Joël, Amos en Obadja – Jochem Douma
<https://www.boek.be/boek/de-kleine-profeten-2>
- 2). Studiebijbel Oude Testament – Hosea t/m Maleachi – M.J. Paul en G. van den Brink e.a.
<https://www.studiebijbel.nl/winkel/boekenserie-studiebijbel-oude-testament/hosea-maleachi/>
- 3). Bijbel online. Amos, waar gaat dit bijbelboek over?
<https://bijbel.eo.nl/inleiding-bijbelboeken/inleiding-op-amos>
- 4). Amos, oordeel over onrecht – ds. Pieter Niemeijer
<https://www.hertog.nl/artikel/9789055604937/z/?sqr=amos&>
- 5). Het boek Amos – dr. C. van Gelderen
<https://www.hertog.nl/artikel/ANT8093/z/?sqr=amos&>
- 6). Het verhaal van Amos de profeet uit Tekoa – Francine Rivers
<https://www.boekenwereld.com/francine-rivers-de-profeet>

Muziek

- 1). Ontwaak gij die slaapt en staat op uit de dood
<https://www.youtube.com/watch?v=V9sE2WKKxQM>
- 2). Elf liederen die op kerkliedwiki verbonden zijn aan Amos
<https://kerkliedwiki.nl/Amos>
- 3). 31 tracks van liederen van 'schrijvers voor gerechtigheid'
<https://www.youtube.com/playlist?list=PLt-EwnCVT1NVQFCZOD9TsIllumzsTI-f7y>
- 4). Psalmen van een volk in ballingschap (44,74,79,80,85,89)
<https://docplayer.nl/18326967-18-september-psalmen-van-een-volk-in-ballingschap.html>
- 5). Psalm 44 – Redemption remembered in present dishonour
<https://www.youtube.com/watch?v=2S3Mdo1GuFU>

Module – Amos, de profeet van het recht van God

- 6). Psalm 44 – Genevan Psalter – setting by Goudimel
<https://www.youtube.com/watch?v=KkR0a76Pveg>
- 7). Psalm 74, Genevan Psalter, twee zettingen van Goudimel
<https://www.youtube.com/watch?v=PCYoO2eQI2k>
- 8). Psalm 74: 1,2,15 en 21 – mannenkoor Katwijk
<https://www.youtube.com/watch?v=r77gtG5FnuA>
- 9). Psalm 79 – samenzang vanuit de Bovenkerk in Kampen – Willem Hendrik Zwart
<https://www.youtube.com/watch?v=WliHpiWQB1w>
- 10). Psalm 79 – Laat ze niet lachen – Psalmen voor nu
<https://www.youtube.com/watch?v=sprHqk7O0A>
- 11). Psalm 80 – Licht, kom tevoorschijn – Psalmen voor Nu
<https://www.youtube.com/watch?v=EwiyoGKjt9c>
- 12). Psalm 80 – Bescherm ons o Heer – Nederland zingt
<https://www.youtube.com/watch?v=WSr1fxlshsg>
- 13). Psalm 80 – Martini orgel vespers – Sietze de Vries
<https://www.youtube.com/watch?v=odCIYxd-rxQ>
- 14). Psalm 85 – preludium, samenzang, fuga – Sietze de Vries
<https://www.youtube.com/watch?v=xGEyRQPINxQ>
- 15). Psalm 85:1,4 – Nederland Zingt
<https://www.youtube.com/watch?v=-rag4T3uWA>
- 16). Psalm 89 – Nederland zingt
<https://www.youtube.com/watch?v=QgMt8Cxme20>
- 17). Psalm 89 – Sietze de Vries
<https://www.youtube.com/watch?v=0vTjo3GIctg>
- 18). Psalm 89 – Psalmen voor Nu – Mooie droom
<https://www.youtube.com/watch?v=2d4ue3HUtPw>
- 19). Psalm 132. 'Heer, denk aan David en zijn eed'
<https://www.youtube.com/watch?v=ESH7aUTEe80>